

Bossenstrategie LNV en provincies: “Bos voor de toekomst”

Op 18 november jl. is de nationale Bossenstrategie van LNV en de provincies aan de Tweede Kamer aangeboden, en dit is uiteraard relevant voor de KNBV. Veel leden zijn bij het opstellen van de Bossenstrategie betrokken geweest. Het bestuur heeft de leden om een reactie gevraagd, en deze ontvangen reacties vatten we hieronder samen.

> Na 25 jaar is er weer een nieuw en ambitieus bosbeleid, en dat is erg goed en belangrijk! Bos staat sterk in de belangstelling, en dit vraagt om bezinning op beleid en beheer. In het Klimaatakkoord is afgesproken dat Rijk en provincies samen de ambities en doelen voor het Nederlandse bos formuleren. Terreineigenaren en bosbeheerders krijgen op allerlei wijze met de Bossenstrategie te maken. De hoofdambitie van de Bossenstrategie is ons bos met al zijn functies beschermen, verder ontwikkelen, en goed doorgeven aan toekomstige generaties onder het motto: bos voor de toekomst. Door het toegenomen belang van bos voor biodiversiteit en het realiseren van de klimaatdoelen, zal daar meer de focus op liggen, waarbij de Bossenstrategie wel uitgaat van een integrale aanpak en zoveel mogelijk combineren van doelen. Dit heeft consequenties voor het bosbeheer.

Als concrete doelen worden genoemd uitbreiding van het bosareaal met 10% tot 2030 (37.000 ha (waarvan 15.000 ha binnen en 22.000 ha buiten het Natuurnetwerk), vitalisering van het bestaande bos, uitbreiding van natuurbos (ook met 10%), verdere ontwikkeling van kleinschalig bosbeheer, bescherming van bosbodem, uitbreiding van bomen in het landelijk gebied en stedelijke omgeving (jaarlijks 1% meer bomen), en vergroting van de betrokkenheid van burgers (ieder kind plant minstens eenmaal een boom). Tevens een lichte toename van de houtoogst, aandacht voor hoogwaardig houtgebruik in vooral de woning-

bouw en afbouw van de toepassing van biomassa uit bos voor energiedoelinden. Dit alles te realiseren in 2020-2030, hetgeen de hoge ambitie onderstreept.

Er moet voor realisatie van de bossenstrategie nog veel uitgewerkt worden. De financiering moet vooral gevonden worden door de uitvoering te combineren met maatregelen uit het klimaatakkoord en de stikstofmaatregelen. Bij dit alles zijn natuurlijk kanttekeningen te plaatsen, maar voorop staat het belang van de aandacht die er via de Bossenstrategie aan bos en bosbeheer in Nederland besteed wordt. Dat is winst, en schept verwachtingen.

Van de KNBV-leden werd gevraagd om kort te reageren met min- en pluspunten, en zaken die we met de vereniging zouden kunnen oppakken. Als pluspunten worden genoemd: het verschijnen van de Bossenstrategie als zodanig, met veel aandacht en ambitie voor bosuitbreiding. Prima dat daarbij de ruimtelijke en landschappelijke context wordt meegenomen, bijvoorbeeld in de vorm van nieuw bos nabij steden en in overgangszones tussen natuur- en landbouwgebieden. Tevens aandacht voor particuliere eigenaren, bedrijfsleven en andere maatschappelijke organisaties en hun rol bij bosuitbreiding. De ambities kunnen niet alleen door Rijk en provincies gerealiseerd worden. Het besluit tot volledige compensatie bij (eerdere) ontbossing omwille van omvorming naar andere natuur is terecht, en komt tegemoet aan de landelijke onrust hierover. Vitalisering van bossen is een belangrijk onderwerp wat terecht veel aandacht krijgt. Verder worden de ambities voor het vergroten van de betrokkenheid van burgers onderstreept onder andere door het laten planten van bomen door kinderen. Dat geldt ook voor de plannen voor (enige) toename houtoogst en voor de stimulering van hoogwaardig gebruik van hout. Daarbij meteen de kanttekening dat dit in conflict kan zijn met het streven naar vergroting van het areaal natuurbos. De positionering van agroforestry en voedselbossen als overgang naar landelijk gebied en verbinding tussen landbouw en natuur worden ook verwelkomd.

Naast de pluspunten worden er zorgen en kritiekpunten genoemd: er lijkt sprake van een flinke onbalans tussen ambitie en middelen. Er wordt weinig geld vrijgemaakt vooral voor bosuitbreiding. Een algemene zorg is ook de discrepantie tussen doelen en termijn: in een periode van 10 jaar verandert het bos maar weinig. Tevens wordt opgemerkt dat het niet wenselijk is om het bosbeleid alleen op te hangen aan klimaat- en natuurbeleid, maar dat ook expliciet rol van houtoogst en andere bosfuncties sterker benoemd moeten worden als onderdeel van multifunctioneel bosgebruik in Nederland.

Bij bosuitbreiding binnen het Natuurnetwerk worden kritische opmerkingen gemaakt dat hierdoor conflicten met natuurdoelstellingen kunnen ontstaan, terwijl de bron van de problemen (versnippering, effecten van stikstof) meestal buiten de sector liggen. In het algemeen worden zorgen geuit over de (beperkte) beschikbaarheid van grond voor bosuitbreiding.

De voorgestelde vitalisering lijkt sterk gericht op natuurbos, terwijl dit in het multifunctioneel bos ook urgent is. Vitalisering is daarbij sterk beperkt door de blijvende stikstoftoevoer vanuit vooral de landbouw, waardoor ook de klimaatbijdrage van het bos beperkt wordt. Er wordt weinig aandacht besteed aan de verdere doorvoering van kleinschalig bosbeheer. Er wordt spanning geconstateerd tussen de groeiambitie voor natuurbos en het op lange termijn minder oogsten in deze bossen en de ambitie om houtoogst over het hele bosareaal te verhogen. Er lijkt hierdoor sprake te zijn van een tegenstrijdige benadering van houtproductie, en de voorgestelde bijdrage van landschapselementen in dit verband, o.a. in relatie tot biobased bouwen, wordt niet realistisch gevonden.

Als aanbevelingen worden genoemd: differentieer bosuitbreiding naar regio's en richt bosuitbreiding op het realiseren van aaneengesloten boslandschappen. Realiseer bosuitbreiding op landbouwgrond nabij bos- en natuurgebieden door het creëren van overgangszones en door in te spelen op ontwikkelingen in de landbouw. Betrek landgoederen en particulieren bij bosuitbreiding en kijk hoe het in de buurlanden gebeurt. Ga uit van kleinschalig bosbeheer en bosherstel via natuurlijke processen. Daarbij is aandacht nodig voor wildstand en de beperkingen die deze momenteel geeft voor natuurlijke verjonging. Zorg voor exploitatievormen die niet afhankelijk zijn van subsidies. Bij dit alles zal LNV meer regie moeten nemen in het landelijk gebied, uitgaande van realistische doelen.

Hoe verder

De Bossenstrategie is het gezamenlijke beleid van Rijk en provincies en het is belangrijk dat er weer een integraal bosbeleid is. Veel hangt af van de provinciale uitwerking, en de integratie van de Bossenstrategie met andere beleidsterreinen. Veel

foto Jan den Ouden

Het bestuur van de KNBV wenst alle KNBV-leden en lezers van vakblad Natuur Bos Landschap hele prettige feestdagen

onderdelen van de Bossenstrategie moeten verder uitgewerkt worden, en daar waar de opgave meer concreet is, zoals in het geval van bosuitbreiding, boscompensatie en vitalisering, kunnen er samen met de terreineigenaren en beheerders stappen gezet worden. Veel andere onderdelen worden nog verder uitgewerkt, waarbij soms de financiering nog ontbreekt. Ook is op veel terreinen nader onderzoek nodig.

De KNBV als beroepsvereniging heeft hier een duidelijke taak. Stimuleren van een kwaliteitsimpuls door kennisontwikkeling en kennisdelen, gericht op het beheren van kleinschalige en gemengde, multifunctionele bossen en natuurbossen. Daarbij versterkte aandacht voor natuurkwaliteit, vitalisering en de klimaatopgave, en voor de combinatie met houtproductie, hout voor

hoogwaardige toepassingen, en ander bosgebruik zoals recreatie. Gezien de grote maatschappelijke vraag naar bosfuncties is het cruciaal voortdurend realistisch aan te geven wat de mogelijkheden zijn voor bosgebruik en bosontwikkeling, en op welke manier bosuitbreiding gestalte kan krijgen. Verder meer dan voorheen transparant zijn naar de maatschappelijke omgeving en samen de doelen en middelen van het bosbeheer bespreken, en ruimte bieden voor grotere betrokkenheid. Het bestuur, samen met de diverse commissies, zal actie ondernemen om hier binnen de vereniging tijd en aandacht aan te besteden. De actieve inzet van de KNBV-leden is daarbij onontbeerlijk.<

Namens het KNBV-bestuur: Frits Mohren & Harrie Hekhuis, met dank aan alle leden en instanties die op ons verzoek suggesties aangeleverd hebben.

Buiten

Ik ben al langer dan me lief is betrokken bij een vrij taai verlopend natuurontwikkelingsproject. Om tot een plan te komen dat straks soepel door de vergunningenmolen gaat, zijn we in vooroverleg met verschillende overheden en externe deskundigen. In een van de vele vergaderingen bemerkte ik dat het grootste deel van de betrokkenen nog nooit buiten op de locatie was geweest. Dit is ongetwijfeld niet voor elk aspect van de vergunning ook even relevant, maar gevoelsmatig was het toch verkeerd. Hoe kunnen we immers oordelen over iets wat we niet zelf hebben gezien?

Zoals de meeste vergunningenprocedures echter zijn ingericht is dit wel te verdedigen. Vergunningverlening gaat niet over terreinbeheerders die (buiten) in gesprek zijn met vergunningsverleners. Het is een juridische procedure waarbij de aangeleverde stukken worden getoetst aan de regels en als alles voldoet krijg je de vergunning. Dit sterke juridische karakter borgt een zorgvuldige procedure en dat is wat mij betreft eigenlijk best goed. We zijn tenslotte een beschaafd land waarin we willen beschermen wat van waarde is en dat kost nou eenmaal wat.

Het juridische aspect van deze procedures lijkt echter met de jaren steeds verder uit te drijven, waarbij het doorlopen van de procedure meer en meer een doel op zich lijkt en de initiatiefnemer schuldig is tot het tegendeel bewezen is. De consequentie is dat werken in bos en natuur steeds ingewikkelder en kostbaarder wordt en dat er in sommige gevallen niet eens meer aan begonnen wordt.

Daarom wat mij betreft altijd eerst verplicht samen naar buiten. Buiten ontstaat een gemeenschappelijk beeld en wordt vaak duidelijk dat het beschermen van wat van waarde is een gezamenlijk doel is in plaats van een papieren tribunaal. Dan moet er daarna wat mij betreft overigens nog altijd een zorgvuldige juridische procedure doorlopen worden. Zo is het nou eenmaal in een beschaafd land.

Wouter Deltforterie